

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๗๓/๒๕๖๘

เรื่อง สิทธิของผู้ต้องขัง อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ กรณีร้องเรียนว่า เจ้าพนักงานเรือนจำกลางบางขวางไม่จัดส่งคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง และมีคำสั่งลงโทษทางวินัย

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

เจ้าพนักงานเรือนจำกลางบางขวาง

ที่ ๑

ผู้บัญชาการเรือนจำกลางบางขวาง

ที่ ๒

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามคำร้องที่ ๓๐๑/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๖๗ ว่า [Redacted] ผู้ต้องขังอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวาง ในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และความผิดตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ [Redacted] ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ เพื่อขออนุญาตส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้ตรวจเอกสารแล้วเห็นว่า มีข้อความบางส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การฟ้องคดี เป็นการกล่าวหาตักเตือนปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำอันอาจก่อให้เกิดความเสียหาย จึงคืนเอกสารและให้ [Redacted] แก้ไขให้เหมาะสม จากนั้น [Redacted] ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อโต้แย้งคัดค้าน โดยยืนยันให้ส่งเอกสารตามความประสงค์ ผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้พิจารณาเนื้อหาในหนังสือคัดค้านแล้วเห็นว่า [Redacted] ใช้ข้อความหรือถ้อยคำให้ร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำเป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือเกลียดชัง จึงเสนอเรื่องต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง และลงโทษทางวินัย ผู้ร้องเห็นว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำละเมิดสิทธิของผู้ต้องขัง จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ

/ระเบียบ...

ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือเรียนจากกลางบางขวาง ที่ ยธ ๐๗๕๐/๑๔๒๔๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๒ หนังสือกรมราชทัณฑ์ ลับ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๗๘๑.๒/๒๗๙ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ รายงานการลงพื้นที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘ ณ เรือนจำกลางบางขวาง

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

๑) วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ [redacted] ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่งานวินัยผู้ต้องขัง ฝ่ายควบคุมกลาง เพื่อขอส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง กรณีขอให้เพิกถอนคำสั่งเรือนจำกลางบางขวางที่ลงโทษทางวินัย [redacted] จากการที่ [redacted] ไม่ยอมตัดผมและไว้หนวดเคราโดยอ้างความเชื่อทางศาสนา ตามคดีหมายเลขดำที่ [redacted] โดยผู้ถูกร้องที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อความบางส่วนในเอกสารหน้า ๖ ไม่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดี บิดเบือนข้อเท็จจริง อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าพนักงานเรือนจำ จึงเสนอความเห็นต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อขอให้ยกคำร้องดังกล่าว

๒) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ [redacted] ได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องที่ ๒ เพื่อโต้แย้งคัดค้านและยืนยันขอให้จัดส่งเอกสารต่อศาลปกครองกลาง โดยเห็นว่า ผู้ถูกร้องที่ ๑ ใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการกระทำที่เกิดจากเหตุส่วนตัว เพื่อไม่ต้องรับผิดชอบต่อความผิดที่ได้กระทำไว้ ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและมีพฤติกรรมขัดขวางกระบวนการยุติธรรม โดยขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ในฐานะผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวตักเตือนผู้ถูกร้องที่ ๑

๓) ผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อความในเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมที่ [redacted] จัดทำขึ้นอาจเป็นความผิดวินัยผู้ต้องขัง จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง โดยคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า [redacted] กระทำ ความผิดวินัยผู้ต้องขัง ในความผิดฐานจงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย ตามกฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ เรือนจำกลางบางขวางจึงมีคำสั่ง ที่ ๘๔๖/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๖ ลงโทษ [redacted] โดยตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ ๓๐ วัน

/๔) นอกจากนี้...

๔) นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อความในหนังสือโต้แย้งคัดค้านการไม่จัดส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง โดยคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า [ ] กระทำความผิดวินัยผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวางจึงมีคำสั่ง ที่ ๙๐๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ ลงโทษ [ ] โดยตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษตั้งแต่ ๓๐ ถึง ๖๐ วัน แต่เนื่องจาก [ ] มีจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษอยู่เพียง ๑๑ วัน จึงมีคำสั่งลงโทษ [ ] โดยตัดจำนวนวันดังกล่าวทั้งหมด [ ] ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาแล้วยังไม่มีเหตุอันควรให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง จึงให้ยกอุทธรณ์ [ ]

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

เรือนจำกลางบางขวางในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกร้องทั้งสอง และกรมราชทัณฑ์ในฐานะหน่วยงานบังคับบัญชา ชี้แจงข้อเท็จจริงสอดคล้องกันว่า

๑) [ ] ผู้ต้องขังของเรือนจำกลางบางขวาง โดยย้ายมาจากเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ [ ] ได้ยื่นคำร้องเพื่อขอส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง ผู้ถูกร้องที่ ๑ ในฐานะเจ้าหน้าที่งานวินัยผู้ต้องขัง ได้ตรวจสอบข้อความในเอกสารพบว่า [ ] ได้กล่าวพาดพิงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่า “พวกเขาจะเล่นงานผู้ฟ้องโดยกลั่นแกล้งเพื่อสร้างความเดือดร้อนเหมือนทุกวันนี้ เพราะไม่พอใจผู้ฟ้องและจะแก้แค้น...” ซึ่งเป็นข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดี บิดเบือนข้อเท็จจริง และอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้ ผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงเสนอความเห็นต่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ให้ยกคำร้องดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาแล้วเห็นชอบให้ยกคำร้องของ [ ]

๒) วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ [ ] ได้มีหนังสือโต้แย้งคัดค้าน โดยกล่าวอ้างว่า “ผลการพิจารณาดังกล่าวไร้เหตุผลและมีการกระทำที่เกิดจากเรื่องส่วนตัวของเจ้าพนักงานเรือนจำเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบต่อความผิดที่ได้กระทำไว้ และเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย...” จึงขอให้ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำเนินการจัดส่งคำร้องดังกล่าว และขอให้ว่ากล่าวตักเตือนผู้ถูกร้องที่ ๑ เนื่องจากไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมาย และมีพฤติกรรมขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

๓) จากการตรวจสอบข้อความในเนื้อหาคำฟ้องเพิ่มเติมตาม ๑) และหนังสือโต้แย้งคัดค้านตาม ๒) พบว่า มีลักษณะกล่าวหาให้ร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ อันเป็นเหตุที่น่าจะทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือเกลียดชัง แต่เนื่องจาก [ ] ใช้สิทธิตามมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐^๑ ประกอบกฎหมายกระทรวง การร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวใด ๆ หรือการทูลเกล้าฯ

/ถวายฎีกา...

^๑ มาตรา ๔๖ ภายใต้อำนาจของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยการอุทธรณ์โทษ การเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา และลดโทษ ผู้ต้องขังมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถวายฎีกาของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓^๒ เรือนจำกลางบางขวางได้จัดส่งคำร้องตามความประสงค์ของ ██████ แล้ว แต่เพื่อให้ความเป็นธรรมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเพื่อตรวจสอบคำฟ้องเพิ่มเติมและหนังสือโต้แย้งคัดค้านของ ██████ ทั้งสองฉบับ โดยคณะกรรมการฯ เห็นว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่า ██████ ได้กระทำความผิดวินัยผู้ต้องขังในความผิดฐานจงใจทำให้ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำเสียหาย ผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงโทษทางวินัยผู้ร้อง ดังนี้

๓.๑) กรณีคำฟ้องเพิ่มเติม เรือนจำกลางบางขวางได้มีคำสั่งที่ ๘๔๖/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๖ เรื่อง ลงโทษผู้ต้องขังกระทำความผิดวินัย โดยตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ ๓๐ วัน ทั้งนี้ ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งให้ ██████ รับทราบแล้ว

๓.๒) กรณีหนังสือโต้แย้งคัดค้าน เรือนจำกลางบางขวางได้มีคำสั่งที่ ๙๐๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ เรื่อง ลงโทษผู้ต้องขังกระทำความผิดวินัย โดยตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษอยู่เพียง ๑๑ วัน จึงมีคำสั่งให้ลงโทษ ██████ โดยตัดจำนวนวันดังกล่าวทั้งหมด ██████ ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องที่ ๒ พิจารณาแล้ว ยังไม่มีเหตุอันควรให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง จึงให้ยกอุทธรณ์ และส่งเรื่องให้กรมราชทัณฑ์พิจารณา

๔) เรือนจำกลางบางขวางมีหนังสือลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาอุทธรณ์ของ ██████ และรายงานการสรุปข้อเท็จจริง พร้อมทั้งพยานหลักฐานไปยังกรมราชทัณฑ์ โดยกรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ถูกร้องที่ ๑ ตรวจสอบคำฟ้องเพิ่มเติมแล้วพบข้อความที่ไม่เหมาะสม เป็นการใส่ร้ายเจ้าพนักงานเรือนจำ มีลักษณะบิดเบือนข้อเท็จจริง จึงสั่งระงับและให้แก้ไขคำฟ้องให้เหมาะสมนั้น เป็นการแสดงความเห็นจากการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต ตามแนวทาง

/หนังสือ...

^๒ ข้อ ๒ ผู้ต้องขังมีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือตุลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานเรือนจำหรือสถานที่ที่เรือนจำจัดไว้ เพื่อดำเนินการจัดส่งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ผู้ต้องขังประสงค์ก็ได้

ข้อ ๓ ผู้ต้องขังจะยื่นคำร้องทุกข์ด้วยวาจาหรือโดยทำเป็นหนังสือก็ได้ ถ้ากระทำด้วยวาจา ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งรับคำร้องทุกข์เป็นผู้บันทึกคำร้องทุกข์ในวันที่ยื่นคำร้องทุกข์หรือหนังสือร้องทุกข์นั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์และเจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งรับคำร้องทุกข์ด้วย

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ หรือฎีกา ที่ตุลเกล้าฯ ถวายแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับมอบหมายตรวจสอบข้อความและตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วทำความเห็นเสนอผู้บัญชาการเรือนจำ พร้อมกับแนวทางการแก้ไขหรือการให้ความช่วยเหลือ เว้นแต่เป็นการตุลเกล้าฯ ถวายฎีกา ให้ส่งหนังสือไปยังอธิบดี เพื่อดำเนินการต่อไป

หนังสือสั่งการของกรมราชทัณฑ์ ที่ ยธ ๐๗๐๔.๑/๑๙๑๗ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖ เรื่อง การตรวจสอบจดหมายผู้ต้องขังมิให้พาดพิงบุคคลที่สามไปในทางเสียหาย แต่กรณีคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาล มิใช่จดหมายทั่วไป ซึ่งอาจทำให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้าใจสับสนว่าสามารถส่งระงับได้ ในกรณีนี้เรือนจำ กลางบางขวางได้จัดส่งคำฟ้องเพิ่มเติมของ ████████ ไปยังศาลปกครองกลางแล้ว การที่ ████████ ถูกลงโทษ ทางวินัยมิใช่เกิดจากการกลั่นแกล้ง อุทธรณ์ของ ████████ ฟังไม่ขึ้น ยังไม่มีเหตุผลอันสมควรที่จะเปลี่ยนแปลง โทษตามคำขอ จึงมีมติให้ยกอุทธรณ์ และผู้ถูกร้องที่ ๑ ได้แจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ ████████ ทราบแล้ว เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗

๕) สำหรับแนวทางปฏิบัติการตรวจสอบจดหมายหรือเอกสารของ เรือนจำ รวมถึงหลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาในจดหมายหรือเอกสารที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น เรือนจำกลางบางขวางจะพิจารณา โดยคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็น รวมถึงอาชญาวิทยา ทัณฑวิทยา เทเยอวิทยา และความมั่นคง ของมนุษย์ การที่มาตรการหรือกฎระเบียบที่ใช้บังคับแก่ผู้ต้องขังยังไม่เพียงพอ สาเหตุหนึ่งมาจาก ผู้ต้องขังไม่เคารพกฎเกณฑ์ สมคบกันกระทำความผิดร่วมกับญาติ ทนายความ ตลอดจนบุคคลที่มีอำนาจ โดยผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การเยี่ยม การฝากเงินหรือสิ่งของ การสื่อสารผ่านจดหมาย หรือช่องว่าง ทางกฎหมาย และมีการตอบโต้ร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำอันอาจส่งผลเสียหาย แก่ทางราชการ กรมราชทัณฑ์จึงมีหนังสือแจ้งแนวทางปฏิบัติการตรวจสอบเอกสารหรือจดหมายของ ผู้ต้องขัง โดยกำชับการตรวจสอบการเขียนจดหมายของผู้ต้องขัง และมีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ เนื้อหาและข้อความในจดหมายโดยแบ่งตามกลุ่มผู้ต้องขัง ดังนี้

๕.๑) กลุ่มผู้ต้องขังที่ต้องเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรม จะตรวจสอบ จดหมายโดยการอ่านเนื้อหาและข้อความในจดหมายอย่างละเอียด

๕.๒) กลุ่มผู้ต้องขังทั่วไป จะตรวจสอบจดหมายโดยการอ่านเนื้อหา และข้อความในจดหมายแบบลักษณะจับใจความสำคัญ หากเนื้อหาและข้อความมีลักษณะส่อพิรุช น่าสงสัย จะดำเนินการตรวจสอบเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ต้องขังที่ต้องเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรม

๖) แม้เรือนจำกลางบางขวางดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้น การติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑^๓ อย่างเคร่งครัด

/แต่ปรากฏว่า...

^๓ ข้อ ๕ จดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นใดที่มีถึงหรือจากผู้ต้องขังนั้น ให้เจ้าพนักงาน เรือนจำตรวจสอบเนื้อหาในจดหมายหรือเอกสาร หรือตรวจสอบวัสดุของในพัสดุภัณฑ์นั้นว่า มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือไม่ ก่อนส่งให้แก่ผู้ต้องขังหรือบุคคลภายนอกต่อไป

ในกรณีที่มีการตรวจพบข้อความ พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก

แต่ปรากฏว่าผู้ต้องขังยังมีการติดต่อสื่อสารผ่านจดหมาย พยายามใช้เรือนจำเป็นแหล่งบัญชาการและสื่อสารให้บุคคลภายนอกกระทำผิดกฎหมาย เช่น เขียนข้อความใส่รหัสลับ โดยมีเป้าหมายปกปิดวิธีดำเนินการไม่ให้เข้าใจความหมายที่แท้จริง เพื่อติดต่อซื้อขายยาเสพติด ซื้ออาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เคลื่อนไหวทางการเมือง ให้คำปรึกษาช่วยเหลือทางคดีความแก่บุคคลภายนอกหรือผู้ต้องขังอื่นที่ถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำต่าง ๆ โดยมีผลประโยชน์ที่มีชอบด้วยกฎหมาย หรือคุกคามทางเพศบุคคลอื่น ๆ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือนจำหรือทางราชการ กระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น หรือการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญาตามกฎหมายอื่นนอกเหนือจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานราชทัณฑ์ เรือนจำกลางบางขวางได้ออกข้อบังคับว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสตูกัญช์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น และการสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขังของเรือนจำกลางบางขวาง พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยให้ผู้ต้องขังกำหนดรายชื่อบุคคล ๑๐ คน สำหรับติดต่อสื่อสารทางจดหมาย ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์ทางสายเลือด แต่หากผู้ต้องขังประสงค์จะส่งจดหมายถึงบุคคลอื่นใดที่ไม่ใช่ญาติทางสายเลือดหรือไม่มีรายชื่อในบัญชีการรับ-ส่งจดหมาย เรือนจำกลางบางขวางก็มีได้ปิดกั้นหรือลิดรอนสิทธิดังกล่าว โดยผู้ต้องขังสามารถเขียนคำร้องระบุเหตุผลพร้อมแนบจดหมายที่จะขอส่ง โดยเรือนจำจะพิจารณาอนุญาตเป็นรายกรณี

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

จากการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๘ ณ เรือนจำกลางบางขวาง สรุปได้ ดังนี้

๑) █████ ให้ข้อมูลว่า เรือนจำกลางบางขวางได้ส่งคำฟ้องเพิ่มเติมของ █████ ไปยังศาลปกครองกลางแล้วเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ส่วนกรณีที่ █████ ถูกลงโทษทางวินัยจากการทำหนังสือโต้แย้งคัดค้าน █████ ได้ใช้สิทธิฟ้องคดีศาลปกครองกลาง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งเรือนจำกลางบางขวาง ที่ ๙๐๑/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๖ ซึ่งศาลปกครองได้มีคำสั่งรับฟ้องไว้แล้ว ส่วนประเด็นที่ █████ ขอให้ศาลวินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องที่ ๑ ว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบหรือไม่ ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา เนื่องจากเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจ นอกจากนี้ █████ ได้พยายามส่งหนังสือร้องเรียนไปยังอัยการสูงสุด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหายเช่นกัน แต่หนังสือดังกล่าวยังไม่ได้ถูกจัดส่งตามความประสงค์ ทั้งนี้ █████ ต้องการให้ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน และขอให้ย้ายผู้ถูกร้องที่ ๑ ไปปฏิบัติงานส่วนอื่น

/๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑...

๒) ผู้ถูกร้องที่ ๑ ให้ข้อมูลว่า การตรวจสอบจดหมายหรือเอกสารของผู้ต้องขัง อาศัยอำนาจตามกฎหมายและข้อบังคับเรือนจำกลางบางขวาง ว่าด้วยการตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุครุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น และการสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคม หรือทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขังของเรือนจำกลางบางขวาง พ.ศ. ๒๕๖๖ กรณีตรวจพบข้อความที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้ผู้ต้องขังแก้ไขเนื้อหาหรือข้อความในจดหมายให้เหมาะสม หรือระงับการส่งหรือรับจดหมาย ทำลายหรือสอบสวน รวมทั้งฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย หากพบผู้ต้องขังฝ่าฝืนหรือกระทำความผิด ผู้ถูกร้องที่ ๒ มีอำนาจสอบสวนและพิจารณาลงโทษตามกระบวนการทางวินัยหรือทางอาญา

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง และมีคำสั่งลงโทษทางวินัยหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๑^๔ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรวมถึงการฟ้องคดีต่อศาล สิทธิดังกล่าวยังถูกกำหนดไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๑๗^๕ ซึ่งให้การรับรองว่า บุคคลจะ

/ถูกแทรกแซง...

^๔ มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๓๖ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามกฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

๑)๑

๑)๑

(๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็ว

๑)๑

๑)๑

^๕ ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกหลอกลวงเกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือหลอกลวงเช่นนั้น

ถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ นอกจากนี้ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือข้อกำหนดแมนเดลา (The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners: The Nelson Mandela Rules) ข้อกำหนด ๕๗^๖ ซึ่งกำหนดให้ผู้ต้องขังมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลหรือหน่วยงานอื่นใดที่มีอำนาจหน้าที่ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีหลักประกันเพื่อคุ้มครองให้ผู้ต้องขังสามารถยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์ดังกล่าวได้อย่างปลอดภัย กรณีที่ผู้ต้องขังต้องการให้กระทำอย่างเป็นความลับ ผู้ต้องขังต้องไม่ตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกตอบโต้ ช่มชู้ หรือได้รับผลกระทบด้านลบอันเนื่องมาจากการยื่นคำร้องทุกขนั้น

๓.๒ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙^๗ และระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕^๘ ให้อำนาจเจ้าพนักงานเรือนจำสามารถตรวจสอบข้อความในจดหมาย และมีอำนาจระงับ ยับยั้งการส่งจดหมายของผู้ต้องขังได้ โดยมีเหตุผลความจำเป็นเพื่อตรวจสอบข้อความที่ส่งออกไปซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อป้องกันเหตุร้ายและรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำจากการส่งข่าวหรือการสื่อสารที่นำไปสู่การกระทำผิดทางอาญา หรือมีข้อความหยาบคายไปสู่หน่วยงานภายนอก โดยเจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังแก้ไขเนื้อหา

/หรือข้อความ...

^๖ ข้อกำหนด ๕๗

๑. คำร้องขอหรือร้องทุกข์ใด ๆ ต้องได้รับการดำเนินการทันที และให้คำตอบโดยมิชักช้า กรณีที่มีการยกคำร้องขอหรือร้องทุกข์ใด ๆ หรือกรณีที่มีความล่าช้าโดยมิสมควร ผู้ร้องพึงมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลหรือหน่วยงานอื่นใดที่มีอำนาจหน้าที่ได้

๒. ต้องมีหลักประกันเพื่อคุ้มครองให้ผู้ต้องขังสามารถยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์ได้อย่างปลอดภัย และกรณีที่ผู้ร้องต้องการ ให้กระทำอย่างเป็นความลับ ผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นตามที่กล่าวถึงในวรรค ๔ ของข้อกำหนด ๕๖ ต้องไม่ตกอยู่ในความเสี่ยงที่จะถูกตอบโต้ ช่มชู้ หรือได้รับผลกระทบด้านลบใด ๆ อันเนื่องมาจากการยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์นั้น

๓. ข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีต่อผู้ต้องขัง จะต้องมีการดำเนินการโดยทันทีและให้มีการสอบสวนโดยพลันและอย่างไม่ลำเอียง โดยเจ้าหน้าที่อิสระระดับชาติที่มีอำนาจหน้าที่ โดยให้เป็นไปตามวรรค ๑ และ ๒ ของข้อกำหนด ๗๑

^๗ มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสดุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้นั้น

^๘ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓

หรือข้อความในจดหมายให้เหมาะสม หรือระงับการส่งหรือรับจดหมาย ทำลาย หรือสอบสวน รวมทั้งฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย หากผู้ต้องขังฝ่าฝืนหรือกระทำความผิด ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจสอบสวนและพิจารณาลงโทษตามกระบวนการทางวินัยหรือทางอาญา แล้วแต่กรณี

๓.๓ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องนี้ แม้การดำเนินการของผู้ถูกร้องทั้งสองจะมีได้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของ ██████████ ลงอย่างสิ้นเชิง โดยเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ เรือนจำกลางบางขวางได้จัดส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมตามความประสงค์ของ ██████████ แล้ว แต่เมื่อพิจารณาข้อความที่ปรากฏตามเอกสารในคำฟ้องเพิ่มเติมและหนังสือโต้แย้งคัดค้านแล้ว ██████████ ได้กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องทั้งสอง ซึ่งเกิดจากความคับข้องใจและความเข้มงวดในระเบียบวินัยต่อผู้ต้องขัง แต่มิได้มีข้อความส่วนใดที่อาจเกิดผลกระทบต่อการรักษาความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนดังเช่น กรณีการเขียนข้อความใส่รหัสลับ ปกปิดวิธีดำเนินการไม่ให้เข้าใจความหมายที่แท้จริง เพื่อติดต่อซื้อขายยาเสพติด ซื้ออาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน มีผลประโยชน์ที่มีขอบด้วยกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือกรณีการคุกคามทางเพศบุคคลอื่น โดยในกรณีนี้เป็นเรื่องการใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีในชั้นศาล มิใช่ลักษณะการส่งจดหมายทั่วไปที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานเรือนจำตรวจสอบเนื้อหาหรือสั่งให้แก้ไขข้อความในจดหมายหรือเอกสารดังกล่าวได้ การตรวจสอบคำฟ้องและการจัดส่งเอกสารที่ล่าช้าย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดี โดยมีอาจแก้ไขเยียวยาผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งศาลปกครองเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีอำนาจตรวจสอบการดำเนินการในทางปกครองของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งถือเป็นหลักประกันความยุติธรรมและความปลอดภัย ██████████ ผู้ต้องขัง การใช้อำนาจพิจารณาเอกสารของผู้ถูกร้องทั้งสองจึงต้องยึดหลักความได้สัดส่วนระหว่างความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ กับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐ และเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขัง โดยต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ของบุคคลที่ได้รับผลกระทบ

๓.๔ การที่ผู้ถูกร้องทั้งสองไม่อนุญาตให้ ██████████ ส่งเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง เพราะความเข้าใจสับสนว่าสามารถส่งระงับได้ ซึ่งต่อมาได้มีการจัดส่งเอกสารดังกล่าวตามความประสงค์ของ ██████████ แล้วก็ตาม อีกทั้งการที่เรือนจำกลางบางขวางมีคำสั่งลงโทษทางวินัย ██████████ ทั้งสองกรณีนั้น แม้จะกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง แต่การกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการปิดกั้นและจำกัดสิทธิในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐ และเสรีภาพในการสื่อสารของผู้ต้องขัง ซึ่งอยู่ในสถานะผู้ถูกควบคุมตัวหรือภายใต้อำนาจปกครอง ทำให้ไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองให้การรับรองและคุ้มครองไว้ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กำหนดให้ต้องมีหลักประกันเพื่อคุ้มครองให้ผู้ต้องขังสามารถยื่นคำร้องหรือร้องทุกข์ได้อย่างปลอดภัย ในชั้นนี้ จึงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองกระทำหรือละเลย

การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ████████ เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๘ เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๘ จึงมีมติว่า ผู้ถูกร้องทั้งสองมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อเรือนจำกลางบางขวางและกรมราชทัณฑ์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) ประกอบมาตรา ๓๖ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ให้เรือนจำกลางบางขวางทบทวนให้ความเป็นธรรม ████████ กรณีมีคำสั่งลงโทษทางวินัย ████████ จากเหตุเกี่ยวกับข้อความในเอกสารคำฟ้องเพิ่มเติมต่อศาลปกครองกลาง เพื่อคืนสิทธิและประโยชน์ที่ ████████ ควรได้รับตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ต้องรอลงคำพิพากษาของศาลปกครองกลางในกรณีที่ ████████ ยื่นฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยจากเหตุที่ ████████ ไม่ยอมตัดผมและไว้หนวดเครา

๔.๒ ให้กรมราชทัณฑ์ทบทวนและแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง หากเป็นกรณีการสื่อสารระหว่างผู้ต้องขังกับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐตั้งเช่น ศาล องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ให้สามารถปิดผนึก “ลับ” จดหมายหรือคำร้องทุกข์นั้นได้ และต้องงดเว้นการตรวจสอบเนื้อหาของเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์
นางปรีดา คงแป้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี
นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์
นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
นายวสันต์ ภัยหลีกลี้
นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ